

VÄRLDS

HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 2 2017

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

*Möt FN-
förbundets nya
generalsekreterare*

SIDAN 16

*Högt betyg
åt svenskar
i Mali*

SIDAN 6

Tema:

FN:S FREDSSINSATSER

Foto: FN/Logan Abassi

Personal från FN-missionen Minustah förbereder en hjälpinsats på en ö sydväst om huvudön som drabbats hårt av en orkan.

FN:S STABILISERANDE MISSION PÅ HAITI AVSLUTAS

FN:s säkerhetsråd beslutade i april att den 13 år långa stabiliserande missionen på Haiti, Minustah, ska förlängas med en sista sexmånadersperiod och därefter avslutas.

Beslutet grundas på att Haiti har gjort stora framsteg i arbetet med att stärka sin demokrati och upprätthålla säkerheten och stabiliteten i landet, med valen nyligen som en viktig milstolpe. Säkerhetsrådet beslutade samtidigt att Minustah ska efterföljas av en mindre mission för rättvisestöd, Minujusth (*Mission for Justice Support in Haiti*), som ska assistera Haitis regering i arbetet med att stärka rättsliga institutioner, utveckla poliskåren, samt att arbeta med mänskliga rättigheter. Minujusth ska också, vid behov, skydda civila vid överhängande hot om fysiskt våld.

”SAMSYN PÅ KEMVAPEN HOTAS AV STRIDANDE PARTER”

På 20-årsdagen för konventionen om förbud mot kemiska vapen den 26 april varnade FN:s generalsekreterare António Guterres för att framstegen som gjorts på området hotas av stridande parter i Mellanöstern. ”Attacken i Syrien nyligen var en fasansfull påminnelse om vad som står på spel”, sa Guterres i ett videobudskap till den minnesceremoni som hölls hos Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) i Haag, Nederländerna.

Sedan konventionen antogs 1997 har 192 länder anslutit sig och arbetar nu tillsammans för en kemvapenfri värld. Målet är att förstöra alla existerande kemiska vapen, att förhindra att nya tas fram, att bidra med assistans och skydd mot kemiska hot, att utveckla internationellt samarbete på området samt främja en fredlig användning av kemikalier.

Guterres konstaterade att framstegen hotas av stridande parter i Mellanöstern som bryter mot normen att inte använda kemiska vapen. Vidare uttryckte han en förhoppning om att alla stater ska ställa sig bakom OPCW:s utredning av den misstänkta användningen av kemiska vapen i Syrien.

FN VÄLKOMNAR NY EU-POLICY FÖR FLYKTINGBARN

FN:s barnfond Unicef och flyktingorganet UNHCR välkomnar i ett gemensamt pressmeddelande EU-kommissionens nya policyriktlinjer kring barn på flykt och i migration. ”Det är den första EU-policy som rör situationen och rättigheterna för alla migrerande barn – de på flykt och i migration, de som är ensamman och med sina familjer – och den knyter samman frågorna kring migration, asyl och barns rättigheter”, sa Noala Skinner vid Unicefs Brysselkontor.

Enligt riktlinjerna ska skyddet av barn öka på alla nivåer, datainsamlingen ska förbättras så att barn kan spåras och beskyddare av barn ska utses. Dessutom uppmanas EU-staterna att avstå från att göra inkräktande åldersbedömningar och att öka samarbetet mellan sig.

SEXUELLA ÖVERGREPP ÖKAR I KRISENS SYDSUDAN

Om kriget fortsätter i Sydsudan kommer den humanitära situationen att försämrats ytterligare, miljontals människor kommer att gå hungriga och miljontals kvinnor och flickor riskerar att bli våldtagna, bli när de letar efter mat. Det framhöll Eugene Owusu, FN:s landsamordnare och humanitära chef i Sydsudan, vid en pressträff i Juba i april.

Owusu konstaterade att ca 7,5 miljoner sydsudaneser är beroende av humanitär hjälp och att ca 3,5 miljoner har tvingats lämna sina hem, däribland många kvinnor och barn som blivit sökt sig till sumpmarker och liknande platser för att undkomma våldsamheterna. Sexuella övergrepp och könsrelaterat våld ökade med 64 procent 2016 jämfört med föregående år, enligt en färsk studie som Owusu citerade. ”Mot bakgrund av den rådande straffriheten är våldtäkt, sorgligt nog, en av de saker som kvinnor och barn i det här landet är mest rädda för”, sa han.

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET ÖKAR BLAND KVINNOR

En ny studie från FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation (Unesco) visar att unga kvinnors läs- och skrivkunnighet i världen har ökat de senaste fem decennierna.

Anledningen tros vara att flickors utbildning har varit en fokusfråga för många länder de senaste 50 åren och idag påbörjar och avslutar allt fler flickor sin grundskoleutbildning. Klyftan mellan andelen män och kvinnor som kan läsa och skriva började dock inte minska förrän 1990 och enligt Unesco kommer skillnaden inte att ha jämnats ut förrän efter 2030. Vidare konstaterar Unesco att det finns en växande efterfrågan på politisk frihet och socioekonomisk utveckling i de länder där läs- och skrivkunnigheten har ökat, vilket tyder på att dessa kunskaper är avgörande för länders demokratisering och stabilisering.

TJUGO MILJONER BARN SAKNAR VACCINATIONER

Nästan 20 miljoner barn, de flesta i konfliktområden, går miste om livsviktiga vaccinationer varje år, enligt ett pressmeddelande från FN:s barnfond Unicef. Detta trots att flera miljarder vaccineringsdoser för barn i 100 länder tillhandahölls under 2016.

Tillgång till vaccin har lett till en dramatisk minskning av antalet dödsfall bland barn under fem år i dödliga sjukdomar som t ex polio och mässling. Trots detta dör fortfarande 1,5 miljoner barn årligen i sjukdomar som kan förhindras med vaccin. Svaga sjukvårdssystem, fattigdom och ojämlikhet gör att de inte vaccineras. Ofta lever dessa barn i konflikt-drabbade, överbefolkade och fattiga områden med bristande sanitet, hygien, näring och sjukvård, vilket gör dem särskilt utsatta.

Foto: FN/Marie Fechner

Ett barn i ett flyktingläger i norra Kivu, Demokratiska republiken Kongo, vaccineras mot mässling.

SKILDA VÄRLDAR, SKILDA VILLKOR

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40, Fax: 08 – 641 88 76
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: [varldshorisont](https://twitter.com/varldshorisont)

Redaktör: AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikant: Filippa Dahlkild
Ansvarig utgivare: Jens Petersson
Layout: Tomorro'
Tryckeri: Tellogruppen AB
Annonser: kontakta redaktionen på varldshorisont@fn.se
För ej beställt material ansvaras ej.
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska FN-förbundet.
ISSN 0042-2134
Prenumerationspris:
230 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

#2

Omslagsbild: Minusca, FN:s multidimensionella integrerade stabiliseringsmission i Centralafrikanska republiken (*Multi-dimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic*) uppmärksammar internationella dagen för FN:s fredsbevarare, den 29 maj, i huvudstaden Bangui. Foto: FN/Nektarios Markogiannis

FN:s fredsfrämjande insatser – eller fredsbevarande operationer som de tidigare kallades – är en av de viktigaste komponenterna i organisationens verktygslåda för fred och säkerhet. Men det är också en verksamhet som präglas av stora orättvisor och kontraster. Tittar man t ex på vilka länder som bidrar med personal så ser man att ca 80 procent av soldaterna och poliserna kommer från fattiga länder i Afrika och Asien. Samtidigt står USA, Japan och EU-länderna för ca 70 procent av budgeten. ”De rika länderna bidrar med pengar och de fattiga med blod”, som FN-veteranen Lakhdar Brahimi har uttryckt saken.

Inte blir det bättre av att förhållandena på marken skiljer sig kraftigt mellan olika länders trupper. Experter som Världshorisont talat med beskriver hur de länder som bidrar med ett stort antal FN-soldater också är de vars nivå på utbildning och utrustning är lägst. Det innebär att soldaterna de skickar är dåligt skyddade samtidigt som de sätts in i länder och områden där riskerna är höga. Resultatet blir stora förluster. ”En del länders trupper i Mali åker runt på lastbilar med öppna flak, de är helt oskyddade. Går de på en mina dör de flesta”, säger en av experterna. Medan svenskarna som ingår i FN-missionen Minusca förflyttar sig i bepansrade fordon och har all tänkbar teknologi till sin hjälp.

Mahamane Alhousseiny är en malisk biståndskonsult som intervjuas i detta nummer. Han upprörs också över skillnaden mellan olika ländernas soldater.

”När jag ser de välutrustade svenskarna vid sidan av de slarviga maliska soldaterna, hälften i uniform och hälften sovande, blir jag arg”, säger han. Förhållandena i FN-insatserna blir en spegling av världen i stort, dess klyftor och ojämna villkor. Att försöka jämna ut dem måste vara ett långsiktigt mål.

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

- 4 Unik legitimitet men många utmaningar för FN:s fredsfrämjande insatser
- 6 Svenska FN-soldater i Mali får högt betyg av en prövad lokalbefolkning
- 8 Kvinnor, fred och säkerhet: långt kvar till målet om kvinnors deltagande
- 10 Svenska soldater i internationella insatser rekordfå under regeringen Löfven
- 15 50 år efter UNEF 1: Bror Svärd minns den första väpnade FN-styrkan
- 16 Petra Hallebrant är Svenska FN-förbundets nya generalsekreterare
- 18 Världshorisont fyller 70 år – så här gick det till när tidningen grundades
- 20 Landet runt: Skolbarn i Örnköldsvik lär sig demokrati med hjälp av dataspel

Hur truppbidragarländernas militära kapacitet kan ökas och stärkas är en viktig fråga, menar experter. På bilden samtalar en rwandisk polis från FN:s insats Minusma med lokalbefolkningen i Gao, i norra delen av Mali.

FN:s fredsfrämjande insatser Svårt och tungrott när många ska samverka

Att FN:s fredsfrämjande insatser är utsända av världssamfundet ger dem en unik legitimitet, jämfört med andra typer av militära insatser. Men systemet blir tungrott då många länder och aktörer ska samverka, samtidigt som många av truppbidragen präglas av låg utbildningsnivå och dålig utrustning.

Under så gott som hela FN:s historia har olika typer av fredsinsatser varit en avgörande del av organisationens verktyglåda för fred och säkerhet. Samtidigt har konflikterna i världen under decennierna ändrat karaktär. Det som tidigare kallades FN:s fredsbevarande operationer har tvingats utvecklas i en riktning där de fått alltmer kraftfulla mandat och samtidigt allt fler uppgifter i syfte

att bidra till uppbyggnad av fungerande rättssamhällen.

2015 presenterade flera högnivå- och expertpaneler förslag på hur FN:s fredsinsatser bör utformas i framtiden. Annika Hilding-Norberg och Jibecke Joensson sitter i ledningen för *Challenges Forum*, ett internationellt forum för dialog om fredsinsatser, och har tillsammans svarat på Världshorisonts frågor.

– Det kanske viktigaste som framkom i de här rapporterna var hur starkt stödet för FN:s fredsinsatser faktiskt är, i en tid då de står inför sina största utmaningar sedan organisationens begynnelse. Det tydliggjorde att valet inte handlar om huruvida FN ska fortsätta engagera sig i fredsinsatser, utan om *hur* detta ska se ut, säger de.

UNIK LEGITIMITET

FN-insatsernas fundamentala principer – däribland samtycke och opartiskhet – i kombination med det faktum att världssamfundet står bakom dem, ger dem en legitimitet som är unik, menar Hilding-Norberg och Joensson vidare.

– Det finns ingen aktör i världen som har den legitimitet som FN har när det

kommer till att agera för att upprätthålla fred i världen. Detta gör FN:s styrkor ovärderliga och oersättliga, och betyder att deras blotta närvaro fyller en fundamental funktion, d v s visar att världen bryr sig och till varje pris vill försöka skydda människan och dess rättigheter. Detta i sig skyddar liv, inger hopp och upprätthåller en viss världsordning dagligen.

I de olika rapporterna från 2015 understryks vikten av att stå fast vid grundprinciperna. Samtidigt finns en stark insikt om att det internationella samfundet behöver tänka i nya banor för att bättre möta upp de utmaningar som dagens komplexa konflikter medför. Uppenbara problem som FN-insatserna brottas med beror på att organisationen inte har några egna styrkor utan är beroende av att olika länder skickar truppbidrag när en mission ska sättas ihop. Kvaliteten på utbildningen av soldater och poliser i de bidragande länderna varierar kraftigt, liksom den utrustning som de har med sig från hemlandet, och krockar uppstår mellan skilda synsätt, rutiner och språk. Att leda det hela blir en stor utmaning.

MÅNGA UPPGIFTER

Ytterligare en komplicerande faktor för FN-insatserna är den breddning av deras mandat som pågått under många år. Idag ska en typisk FN-mission inte bara bidra till färre strider och ökad säkerhet, utan även arbeta med avvapning, demobilisering och återintegrering av soldater, bistå i genomförandet av fredsavtal, garantera säkerheten under val och skydda mänskliga rättigheter, för att ta några exempel.

Den svenska pansarterrängbilen "Galten".

– I grunden är det positivt att FN-insatserna har en bred agenda, men det är också svårt. Och därför är det viktigt att man jobbar med att göra FN ännu bättre rustat, säger Aleksander Gabelic, Svenska FN-förbundets ordförande.

– FN har t ex blivit bättre på att arbeta med mänskliga rättigheter i samband med väpnade konflikter, men det har också gjort att man blir en måltavla. Ett tecken på det är t ex det tragiska mordet på två FN-medarbetare, varav en svenska, i Demokratiska republiken Kongo i mars.

FN-insatserna behöver få större resurser och fler truppbidrag från rika länder, fortsätter Aleksander Gabelic.

– Fler måste hjälpas åt och ta ansvar, kvaliteten måste bli bättre och ledarskapet tydligare. Samarbetet med regionala strukturer – t ex Afrikanska unionen – behöver också stärkas och samordningen mellan FN:s egna organisationer i fält måste förbättras.

TAR DET SOM FINNS

Jan Thörnqvist, insatschef på Försvarsmakten, ger en liknande bild:

– När FN ska genomföra en insats måste olika länder bidra med trupp och då brukar det bli det som nationerna kommer med som man får använda sig av, och det kanske inte är det man behöver. Ta t ex underrättelseinhämtning som kräver avancerad teknik och mer kvalificerad utbildning. Det är en kompetens som är begränsad i många länder och som man kanske har svårt att själv avvara. Sverige har bidragit med just detta i Mali.

– När det gäller de bidragande länderna varierar de väldigt mycket i utbildning, utrustning och träning. Och i FN har det inte funnits något system där man validerar trupperna, alltså säkerställer att de är rätt utbildade och utrustade, på det sätt som man gör i t ex Nato.

Att det tar lång tid innan en FN-insats är på plats är en annan faktor som både Aleksander Gabelic och Jan Thörnqvist tar upp. Båda är inne på tanken att FN borde ha förband i beredskap som är specialutbildade och som snabbt kan ställa trupper till förfogande.

– Man skulle kunna ha mindre beredskapstrupper, som också kunde ha kapacitet att kortsiktigt och tillfälligt bistå i katastrofsituationer. En snabbinsatsstyrka om kanske 500 till 1 000 man hade t ex kunnat sättas in tidigt i konflikter eller för att skapa tillräcklig säkerhet för att kunna genomföra humanitära insatser, säger Aleksander Gabelic.

SKEVHET I BIDRAGEN

En fråga som FN-förbundet återkommande väckt är skevheten i truppbidragen till FN:s fredsinsatser. I korthet handlar det om att fattigare länder bidrar med många soldater medan rika – som Sverige – står för notan och, eventuellt, viss expertis.

Jan Thörnqvist menar dock att man

inte ska stirra sig blind på antalet soldater.

– En nation som håller högre kvalitet får mer utträttat med färre sol-

dater men högre teknikfaktor. Dessutom har ett förbandsbidrag med hög kvalitet bättre förmåga till både verkan och skydd i en allt mer komplex och krävande insatsmiljö. Sverige vill bidra med något substantiellt och det gör vi också. Vi analyserar insatserna väldigt noga och tittar på vad det är som behövs. De cirka 300 svenskar som nu är ute med FN är till stor del officerare och specialistofficerare och det beror just på att det är specialistkompetens som efterfrågas, säger han.

Aleksander Gabelic vidhåller att det vore en fördel om även mindre specialiserade soldater skickades ut av länder som Sverige.

– Om svenska soldater deltog i större mängd skulle ribban höjas. Hos många andra truppbidragande länder finns stora brister när det gäller utrustning, värderingar och synen på civilbefolkningen. En högre nivå på dessa områden skulle även bidra till att öka förtroendet allmänt för FN.

– Med olika samövningar och bidrag till utrustning kan man också hjälpa andra länder att öka sin militära kapacitet och skapa en mer jämbördig kvalitet i FN-missionerna, säger han.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: Försvarsmakten/Anna Norén

Delar av den svenska styrkan i Mali rör sig bland lokalbefolkningen för att pejla säkerhetsläget. Den 3 maj attackerades FN-lägret utanför Timbuktu och en svensk FN-soldat skadades av glassplitter.

Svenska FN-soldater i Mali

Viktig insats i tuff miljö

Inte är det någon större skillnad mellan två blå hjälmar, kanske man tänker. Men Timbuktus 30 000 invånare har lärt sig att se skillnad på de utländska soldater som patrullerar deras berömda gator.

– Svenskarna har förvånat oss, säger skolinspektören Abdoulaye Bouya, 39.

– De kommer från ett helt annat klimat. De talar nästan ingen franska. Ändå är det de som utvecklat den bästa förbindelsen med lokalbefolkningen av alla FN-enheter. De har en öppen, tillitsfull stil. De ger sig i lag med oss, förklarar han.

250 svenskar, hämtade från Södra skånska regementet på Revingehed (P7), och fem svenska poliser finns bland de 1 300 blå hjälmar – poliser och militärer – från 20 länder som har till uppgift att skydda Timbuktu och den laglösa ökenregionen norr om staden. De ingår i Minusma, FN:s 17 000 man starka fredsinsats i Mali, och de står inför en myriad av hot: raketbeskjutning, minor, hembyggda bomber, självmordsattacker och banditgång. Till detta tillkommer hetta, damm och det faktum att de själva är direkta måltavlor i konflikten.

– Det är första gången som en FN-insats

innehåller en enhet av detta slag, säger Per Nilsson, befälhavare för det svenska underrättelseförband som Sverige bidrar med. Han sitter vid ett bord i ett luftkonditionerat stabstält i den svenska basen, Camp Nobel, mitt emot Timbuktus flygplats, och utvecklar sina tankar kring svenskarnas specifika uppgift, ISR, som står för Intelligence, Surveillance and Reconnaissance; underrättelser, övervakning och spaning.

ANVÄNDBAR INFORMATION

– Vi är här för att förse Minusma med användbar information. Det finns en tysk ISR-styrka i Gao (i östra Mali). Om vi kunde ha ISR-enheter vid alla städer skulle det verkligen hjälpa, konstaterar han.

Sverige skickade de första FN-soldaterna till Timbuktu i november 2014 – 18 månader efter det att Minusma skapades och nästan två år efter att ett franskt militärt ingripande satte stopp för en offensiv av den regionala grenen av al-Qaida, AQMI (*Al Qaeda dans le Maghreb Islamique*). AQMI hade ridit in i Mali på vägen av ett till stora delar icke-religiöst uppror av tuareger och

araber som ville etablera en oberoende stat, Azawad, i norra delen av landet.

Under AQMI:s belägring av Timbuktu 2012 förstörde de islamistiska fundamentalisterna tusentals av stadens antika illustrerade skrifter och raserade moskéer och mausoleer som de ansåg inte stämde överens med sharialagarna. Kvinnor tvingades täcka sina händer och ansikten, ett par som anklagades för otrohet stenades och en man som utpekades som tjuv fick sin hand avhuggen.

Nu har AQMI och dess allierade tvingats ut i öknen men överstelöjtnant Nilsson säger att de fortfarande finns i området:

– Vi fick en rapport om en eldstrid mellan AQMI och en annan väpnad grupp för två dagar sedan i Goundam, en bit härifrån, berättar han.

FÖR STORT OCH FÖR FARLIGT

Etableringen 2014 av det högteknologiska svenska förbandet – liksom av holländska attackhelikoptrar i Gao – indikerade att Minusma insett att Mali är för stort och för farligt för att endast vaktas av FN-soldater från fattiga länder med åldrande utrustning och fordon

som varken står emot minexplosioner eller klarar av ökenlandskapet utan ständiga haverier. Sådana traditionella fredsbevarare – från Burkina Faso, Nigeria, Liberia och Bangladesh – är på plats i Timbuktu. Men de backas upp av ”specialister” – minexperter från Kambodja, en enhet med attackhelikoptrar från El Salvador, och, så klart, svenskarna, vars huvudsysselsättning är informationsinhämtning genom samspråk med lokalbefolkningen och med hjälp av det obemannade flygplanet Örn.

Mot bakgrund av allt fler attacker med sprängmedel, och det faktum att 118 av Minusmas fredsbevarare har dödats sedan juli 2013, har den svenska styrkan byggt upp sin egen beredskap. Camp Nobel – som ligger inom Minusmas säkrade superläger för 1 500 personer – är ett eget fort med vaktorn skyddat av sandsäckar och en specialbyggd start- och landningsbana för drönarna. De LandRovers som svenskarna anlände med 2014 har bytts ut mot det bombsäkra sydafrikabyggda bepansrade fordon, ”Galten”, som de använde i Afghanistan.

FLER SPRÄNGLADDNINGAR

– Vi har haft nästan samma typ och storlek av förband sedan vi anlände 2014. Men det huvudsakliga hotet – sprängladdningar – har vuxit, berättar major John Berglund som är expert på hanteringen av sådana.

– Varje månad förekommer 10-15 attacker eller incidenter med IED:s, improviserade sprängladdningar, i Mali. Mest utsatt verkar man dock vara i Kidal (längst i norr) och i Gao, fortsätter han.

Den värsta attacken med sprängmedel sedan konflikten inleddes inträffade i januari. Då sprängde en självmordsbombare sig själv i ett militärläger i Gao och dödade omkring 77 personer, de flesta maliska soldater och medlemmar av väpnade grupper som patrullerade gemensamt i enlighet med ett fredsavtal framförhandlat med stöd av Algeriet 2015.

– Det är svårt att se någon trend. Alla typer av sprängladdningar används, från de simplaste hemmagjorda varianterna till ganska avancerade bomber. Personerna som nyttjar de här grejerna använder det de kan få tag på och det de kommer undan med, säger major Berglund.

När de är ute på uppdrag har svenskarna med sig en robot för bombhantering som de styr med fjärrkontroll.

– Men vår största styrka är utbildningen på individnivå när det gäller att spana efter och känna igen potentiella hot, säger major Berglund, som även tjänstgjort i tungt minerade miljöer som Västsahara och Afghanistan.

I oktober förra året försökte en självmordsbombare spränga sig själv i närheten av en svensk patrull i Timbuktu. Men hans bälte fungerade inte som tänkt och han sköts till döds av patrullen. Ingen annan skadades eller dödades.

– Självmordsbombare är väldigt svåra att upptäcka. Du behöver kunna ”läsa” personerna omkring dig. Om du misstänker att någon är en bombman är frågan om han har en självmordsväst på sig eller en vanlig väst, eller en ryggsäck? Det måste du klara ut innan du öppnar eld, säger major Berglund.

MINUSMA BEHÖVS

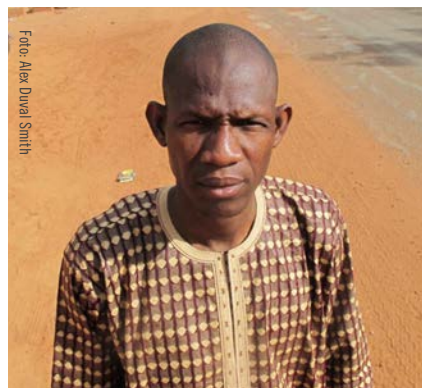
Moussa Ibrahim, en 35-årig lärare, befann sig i Sareikeinadistriktet, nära Timbuktus regionala sjukhus, då självmordsbombaren slog till.

– Vid den tidpunkten hade det gått över två år utan någon attack med sprängmedel i staden. Det var en påminnelse om att vi behöver Minusma här och särskilt svenskarna eftersom de är välutrustade, säger han.

– Deras elektroniska utrustning är så kraftfull att anslutningen till min mobil bryts när de åker förbi utanför mitt hus, och bilden på teven försvinner. Jag hoppas verkligen att vår egen maliska armé kommer att vara så där välutrustade någon dag.

Mahamane Alhousseiny, en 36-årig frilansande biståndskonsult, upprörs av den stora skillnaden mellan svenskarna och Malis egen armé av trashankar.

– När jag ser de välutrustade svenskarna vid sidan av de slarviga maliska

Mahamane Alhousseiny

Kadidia Akoulou

soldaterna, hälften i uniform och hälften sovande, blir jag arg.

– Vår armé består av män som rekryterats efter att de betalat någon att göra uttagningsprovet åt dem. De är inte motiverade att slåss. De har ingen servicekänsla. Om något händer springer de sin väg. Medan soldaterna i Minusma – inte bara svenskarna med även burkinier och andra – kommer till mitt land och är beredda att dö för att skydda maliska civila. Det får mig att skämmas.

FRÄMJAR UTVECKLING

Kadidia Akoulou, 35, som jobbar för den norska mikrofinansorganisationen Strømmestiftelsen, ser Minusmas närvaro som avgörande för befolkningens ”sinnesfrid”. Hon vill att insatsen ska stanna ”för alltid” – inte så mycket för dess eldkraft som för den effekt den har på den lokala utvecklingen.

– Minusma har en omfattande politisk och civil komponent. Insatsen har betalat för utrustningen av fängelset, polisstationen och till och med vår stadion. Den har skapat hundratals kort- och långsiktiga jobb och fortsätter att göra det.

– Tusentals av våra ungdomar tjänar sitt uppehälle direkt eller indirekt tack vare Minusma. Om insatsen inte fanns här skulle de inte ha några jobb och samma ungdomar skulle ansluta sig till väpnade grupper, säger hon.

Stöd
arbetet mot minor

Swisha
valfritt belopp
till 9005638 och
ange MINOR

■ Text: Alex Duval Smith
Översättning: AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: FN/C. Melwaine

Invånare i ett flyktingläger i Juba, Sydsudan, deltar i en workshop om medling arrangerad av UNMISS, FN:s mission i Sydsudan. Under workshopen utarbetas en handlingsplan för kvinnors deltagande i förebyggandet och hanterandet av konflikter.

Mycket kvar att göra för kvinnor och flickor i konflikter

Endast 3-4 procent av militärerna och ca 10 procent av poliserna i FN:s fredsinsatser är kvinnor. Men enbart att skicka ut fler kvinnor gör inte att insatserna får större så kallad genuskompetens, enligt experter.

Att arbeta utifrån ett genusperspektiv betyder att man har kompetens att se hur en väpnad konflikt påverkar såväl kvinnor och flickor som män och pojkar så att man kan anpassa arbetet och uppgifterna därefter. Under senare år har kunskaperna ökat om hur viktigt det är att det finns sådan kompetens hos personalen i fredsfrämjande insatser. Att t ex säkerställa att kvinnor i lokalbefolkningen inkluderas på alla nivåer i fredsprocessen är nödvändigt för att nå en rättvisare fred, och en fred som innebär att våld mot kvinnor och flickor minskar. Att säkerheten ökar för män betyder inte automatiskt att den gör det för kvinnor.

OLYCKLIG TENDENS

Louise Olsson är verksam både vid Folke Bernadotteakademien (FBA) och vid Uppsala universitet i frågor som

rör kvinnor, fred och säkerhet. Hon menar att det finns en olycklig tendens att bortse från kompetens om genusperspektiv och istället tro att olika problem kommer att lösas bara genom att skicka ut fler kvinnor i insatserna.

– Förmågan att kunna jobba med ett genusperspektiv beror på din kompetens som person, inte på om du är man eller kvinna. Det är inte något man föds med. Sedan är det en högre sannolikhet att kvinnlig personal har viktiga erfarenheter att bygga på för att de själva kan ha mött diskriminering. Men det är viktigt att komma ihåg att det i sig inte betyder att de har förmågan att omsätta det i sina arbetsuppgifter, säger hon.

– Det krävs ett systematiskt och organiserat sätt att arbeta för att säkerställa att en insats kan hantera både mäns och kvinnors behov av säkerhet och deltagande.

Frågan om kvinnor, fred och säkerhet hamnade högt på FN:s agenda i och med att säkerhetsrådet antog resolution 1325 år 2000. Sedan dess har det hänt en hel del på området, konstaterar Louise Olsson:

ÄNDRAT SYNSÄTT

– Det har hänt mycket kring hur vi ser på kvinnors roll och behov av skydd under väpnade konflikter. Vi har i stor utsträckning lyckats ändra synen på sexuellt våld, som tidigare sågs som en olycklig sidoeffekt av krig som det internationella samfundet inte kunde göra något åt. De som råkade ut för den typen av våld blev också i stor utsträckning stigmatiserade. Idag ser vi i stället mer och mer på sexuellt våld som ett allvarligt problem som det internationella samfundet måste ta tag i.

– Det har även hänt mycket kring hur vi ser på kvinnors deltagande i freds- och beslutsprocesser och vi har idag ett policyramverk för detta. Men här är vi fortfarande på en visionär nivå. Det krävs ett systematiskt och konkret arbete för att genomföra idéerna i praktiken.

Ett problem, menar Louise Olsson, är att ledningarna i FN-insatserna har varit dåliga på att följa upp om policyramverket faktiskt efterlevs. I stället för att integrera genusmedvetenhet i insatserna, så som det är tänkt, har man ofta lagt över ansvaret på specialister, såsom genusrådgivare, eller på externa aktörer som UN Women.

– Man har inte riktigt förståelse för att insatsens dagliga arbete redan har en effekt på hela befolkningen, dess delta-

Louise Olsson

gande och säkerhet. Och befolkningen består ju av både män och kvinnor så utan att göra en genusanalys kan man inte få koll på vilka dessa effekter är. Det krävs ett starkt ledarskap som ser till att FN-insatserna börjar jobba systematiskt med ett genusperspektiv och formulerar mål som är konkreta, genomförbara och kopplade till insatsens mandat för att förbättra situationen för både män och kvinnor, säger hon.

PRIORITERAD FRÅGA

Sverige har kvinnor, fred och säkerhet som en prioriterad fråga för sitt medlemskap i FN:s säkerhetsråd under 2017-2018. *Hur kan Sverige använda sin plats i säkerhetsrådet för att driva på utvecklingen åt rätt håll?*

– Jag är imponerad över deras angreppssätt. De verkar ha tagit ett mer systematiskt grepp om den här frågan för att se till att det finns en verklighetsförankring, konkretisering och en trovärdig uppföljning när det gäller FN-insatsernas arbete på området, säger Louise Olsson.

Att Sverige prioriterar dessa frågor märks även i personalstatistiken. Tio procent av militärerna i den svenska utlandsstyrkan är kvinnor medan siffran för FN-insatserna som helhet endast är 3-4 procent. Den låga andelen kvinnor leder till ett uppenbart trovärdighets-

problem när FN-insatsernas företrädare ska diskutera kvinnors deltagande med lokalbefolkningen.

Den främsta orsaken till det låga antalet kvinnor är att de största truppbidragarländerna i stort sett inte har några kvinnor i sina led, säger Louise Olsson. Andra orsaker är att de missgynnas vid rekryteringen beroende på hur kravprofiler för olika jobb är utformade. Flera FN-insatser har även varit kända för att ha arbetsmiljöproblem i termer av bristande likabehandling av kvinnor och män.

– Det finns ganska många kvinnor som vill jobba i internationella insatser men det finns en arbetsmiljö och ett upplägg i många insatser som blir ett hinder för kvinnors möjlighet att arbeta effektivt och göra karriär, säger Louise Olsson.

■ *Filippa Dahlkild och AnnaLena Karlsson Andrews*

Kvinnor, fred och säkerhet

Civilbefolkningen drabbas hårt av krig och konflikter. Kvinnor och flickor löper bl a stor risk att utsättas för sexuellt våld, som i vissa fall utförs systematiskt för att uppnå militära eller politiska mål.

Kvinnor har även stängts ute från de flesta fredsprocesser som genomförts, trots att kvinnors deltagande har visat sig ha flera positiva effekter för samhällsutvecklingen. Mot denna bakgrund antog FN:s säkerhetsråd år 2000 resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

Resolutionen syftar till att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. Det ska göras genom att ett genusperspektiv inorporeras i fredsbyggande och fredsbevarande processer och genom att

FN:s medlemsländer strävar efter att kvinnor är lika inkluderade som män i alla försök att främja fred och säkerhet. Efter resolution 1325 har flera resolutioner på samma tema tillkommit.

För Sverige, som är invald som icke-permanent medlem i säkerhetsrådet för 2017 och 2018, är kvinnor, fred och säkerhet en prioriterad fråga. Fokus i den svenska politiken på området ligger på att kontrollera och följa upp att kvinnor har ett aktivt inflytande i FN:s fredsprocesser och att arbetet är integrerat, långsiktigt och konsekvent. Sverige vill även utveckla informationsinhämtningen genom att lyfta fram könsuppdelad statistik om hur kvinnor respektive män drabbas av konflikter. Vidare kommer Sverige att trycka på att FN behöver en ordentlig budget för arbetet med frågan.

Till sin hjälp har man myndigheten för fred och säkerhet, Folke Bernadotteakademien (FBA), och ett nordiskt center för genusfrågor, *Nordic Centre for Gender in Military Operations* (NCGM), med placering i Sverige. FBA rekryterar civil personal till internationella fredsinsatser som leds av exempelvis FN, EU och OSSE, och har som övergripande uppgift att stödja internationell fredsfrämjande verksamhet. FBA bedriver även utbildning, forskning och metodutveckling. NCGM etablerades 2012 för att stärka de nordiska ländernas arbete med att implementera resolution 1325 i FN. Centrets fokus ligger på att samla in information om genusfrågor i militära sammanhang och att utbilda militär personal om frågorna.

Minusma Force Commander Michael Anker Lollesgaard besöker den svenska campen Camp Nobel. Befälhavaren för den svenska Malistyrkan, överstelöjtnant Jonas Nilsson, till vänster, tar emot.

Rekordfå svenska soldater i FN-tjänst under regeringen Löfven

Regeringen Löfven har skickat det minsta antalet svenska soldater till internationella insatser jämfört med alla tidigare regeringar. ÖB Micael Bydén hänvisar till ett sämre säkerhetsläge kring Sverige medan FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic anser att det är rätt tid att öka truppbidragen till FN.

De omkring 250 svenska soldaterna i FN-styrkan Minusma i Mali har inneburit ett trendbrott efter en lång följd av år då bidraget till FN-ledda fredsfrämjande insatser varit nära noll. Trots det är antalet svenska soldater totalt i internationella insatser rekordlåg. I Afghanistan finns närmare 30 soldater kvar, i den svenska FN-styrkan i Mali finns drygt 250 och i Irak ska antalet soldater växa till 70.

– Utöver det finns mindre insatser där vi på olika platser i världen stödjer med utbildning i allt från gender och sjukvård till träning av mindre militära enheter, säger överbefälhavare Micael Bydén.

Han påpekar att förutsättningarna för att sända internationell trupp har

förändrats, men ser möjligheter att öka det svenska bidraget:

– Säkerhetsläget i vår del av världen har under en period utvecklats negativt. Om vi ökar insatserna utomlands minskar vår flexibilitet och beredskap här hemma. Det är en balansgång, men vi har en bra dialog med regeringen och pågående och eventuella nya insatser analyseras återkommande. Därför utsluter jag ingenting.

SKRIANDE BEHOV

Svenska FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic anser att Sverige behöver öka sina insatser till FN:

– Vi har kapaciteten och det finns ett skriande behov på många håll i världen.

Särskilt med tanke på vårt engagemang i säkerhetsrådet bör vi ta vår del av ansvaret för FN:s arbete för fred och säkerhet, säger han.

Före slutet av 1990-talet kunde Sverige ha över 1 000 soldater i FN-tjänst. Det ska jämföras med åren 2008 till 2015 då antalet svenska FN-soldater pendlade mellan 20 och 30 personer i snitt per månad. Samtidigt ökade antalet soldater i Nato- och EU-ledda insatser.

Sverige har en framskjuten roll som finansierare av FN:s olika program och organ, men biståndet tar skada av ett lågt militärt bidrag till FN, framhåller Aleksander Gabelic.

– Den här frågan är en del av en större helhet. Det militära bidraget är centralt även för arbetet för utveckling och mänskliga rättigheter. Vi kan inte bara stötta två av FN:s tre pelare. När vi bidrar med trupp får vi mer valuta för medel vi lägger in på andra områden. Fler svenska FN-soldater är också ett sätt att motverka beteenden som kan skada civilbefolkningen, menar han.

– Våra trupper har hög kvalitet, de består av både kvinnor och män, och de har en värdegrund som är behövd, särskild om FN:s nolltolerans mot övergrepp ska upprätthållas, säger Aleksander Gabelic.

VÄRDERINGAR TAS MED

ÖB Micael Bydén instämmer i det perspektivet:

– De värden vi står för här hemma tar vi med oss utomlands; våra demokratiska värderingar, vår syn på mänskliga rättigheter och hur vi och FN ser på kvinnors bidrag till lösningar i konfliktområden. Det gör skillnad, inte minst på olika ledningsnivåer.

Han påpekar också att internationellt deltagande är viktigt för det svenska försvaret.

– Vår säkerhetspolitik tar idag sin utgångspunkt i att vi inom ramen för EU är beredda att ta emot stöd eller stödja andra i vårt närområde. När vi deltar i insatser lär vi oss hur andra länders försvarsmakter fungerar och hur vi tillsammans kan verka i olika organisationer. Dessutom får vi erfarenheter av skarp verksamhet. Vi blir enkelt uttryckt bättre av sådana erfarenheter både som individer, chefer och förband, avslutar han.

■ *Marika Sivertsson, frilansjournalist*

FN

FAKTA.

Foto: FN/Neekaras Markogianis

FN:S FREDSINSATSER

Minusca, FN:s fredsfrämjande insats i Centralafrikanska republiken, uppmärksammar internationella dagen för FN:s fredsbevarare den 29 maj.

Allt bredare mandat för FN-styrkor

Under nästan hela sin historia har FN varit en central aktör för fredsfrämjande insatser i världen. Sedan 1948 har man sjösat 69 fredsinsatser, varav 16 fortfarande är aktiva. FN-insatserna har utvecklats från att endast omfatta övervakning av vapenstillestånd till att inkludera en lång rad uppgifter såsom skydd av civila, stöd till genomförandet av val och skydd av mänskliga rättigheter (MR). Sverige har en lång tradition av att bidra med trupper till FN men detta bidrag har på senare år varit litet.

Startskottet för FN:s fredsfrämjande insatser gick 1948. Säkerhetsrådet beslutade då att skicka militärobservatörer för att övervaka vapenstilleståndet mellan Israel och dess arabiska grannländer i vad som kom att kallas UNTSO-missionen. Observatörerna var obebäpnade, vilket de också var vid FN:s andra fredsinsats UNMOGIP med uppdrag att övervaka vapenvilan mellan Indien och Pakistan i den omtvistade regionen Jammu och Kashmir.

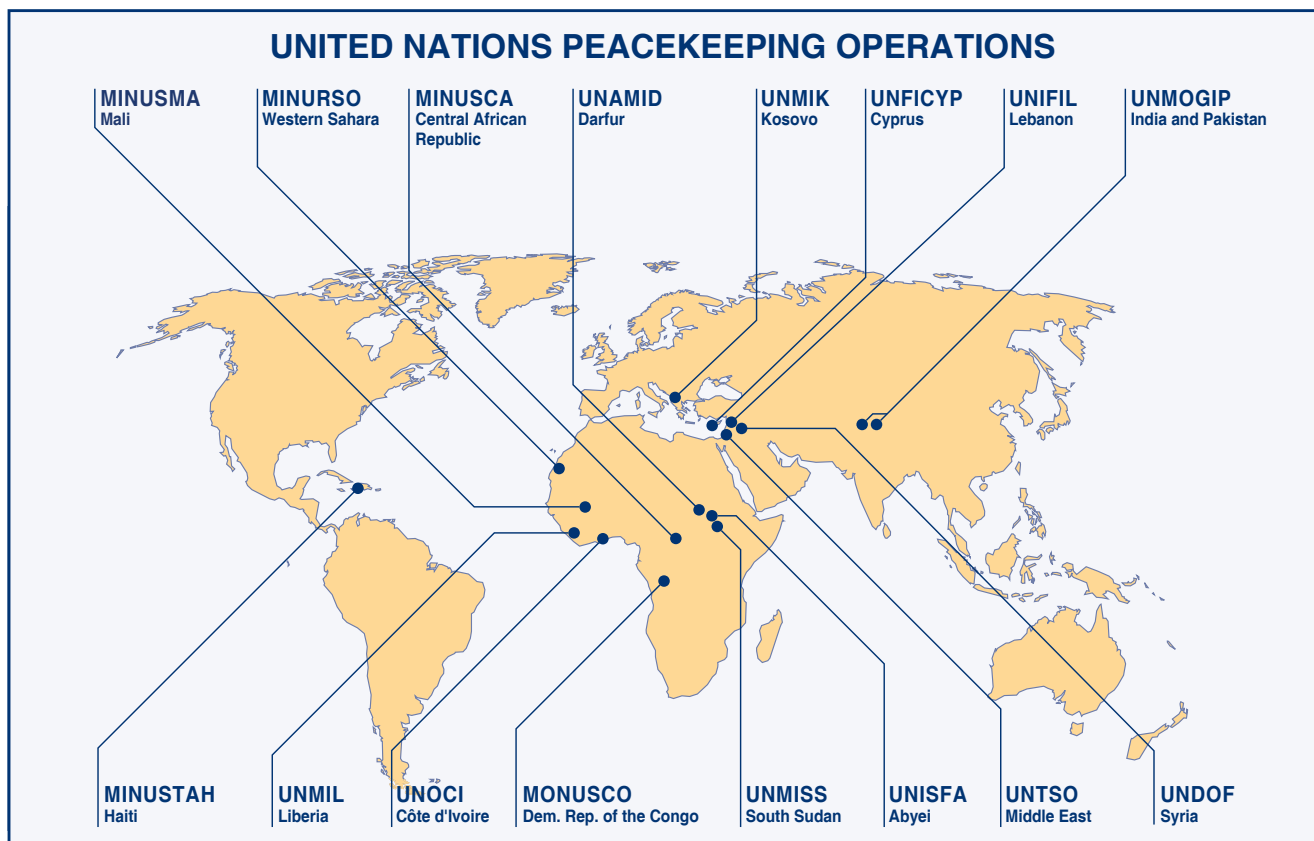
Första gången som FN använde sig av väpnade trupper var i november 1956 efter Suezkrisen. Fredsinsatsen UNEF 1 inrättades då för att övervaka tillbakadra-

gandet av israeliska, franska och brittiska trupper från egyptiskt territorium, och för att agera buffert mellan egyptiska och israeliska styrkor och övervaka vapenvilan dem emellan. Soldaterna skulle endast använda sina vapen i självförsvar. FN:s dåvarande generalsekreterare, Dag Hammarskjöld från Sverige, spelade en avgörande roll i processen kring styrkan.

En annan milstolpe i fredsinsatsernas historia var ONUC-missionen som 1960 inrättades i det som idag är Demokratiska republiken Kongo. Insatsen var dels avsevärt större än sina föregångare – den omfattade närmare 20 000 soldater – och dels ingick för

första gången en viktig civil komponent. Insatsen skulle ursprungligen förse den kongolesiska regeringen med militärt och tekniskt stöd när de belgiska styrkorna drog sig ur landet, men då situationen blev alltmer komplex fick ONUC ta på sig uppgifter utöver de som dittills varit brukliga i fredsbevarande uppdrag. Bl a fick styrkan ansvar för att skydda Kongo från externa angrepp och för att evakuera utländska legosoldater från landet.

Under 1960- och 70-talet inrättades ytterligare några fredsinsatser, men det var efter kalla kriget, i slutet av 80-talet, som denna del av FN:s fredsarbete tog fart ordentligt. Mellan 1989 och 1994

Map No. 4259 Rev. 22(E) UNITED NATIONS
January 2017

Department of Field Support
Geospatial Information Section (formerly Cartographic Section)

Pågående fredsfrämjande FN-insatser i januari 2017.

FN/Albert Gonzalez Ferran

Soldater från den gemensamma FN- och AU-styrkan i Darfur, Unamid, lyssnar till insatsens ledning dagen efter att flera tanzaniska soldater dödats och skadats i ett bakhåll.

inrättades 20 nya fredsinsatser, och antalet tjänstgörande inom dem – soldater, poliser och civila – steg från 11 000 till 75 000. Det skedde också en förändring av vad fredsinsatserna förväntades utföra, och nya uppgifter såsom bevakande av val och omorganisering av ett lands militär och polis tillkom.

I mitten av 1990-talet etablerades fredsbevarande insatser i tre länder där det ännu inte fanns någon fred att bevara: Jugoslavien, Rwanda, och Somalia. Dessa tre insatser misslyckades

med att få ett slut på striderna och med att förhindra att civila dödades, vilket ledde till omfattande kritik mot FN:s fredsinsatser. Detta bidrog till att antalet FN-insatser under en tid begränsades och antalet tjänstgörande föll drastiskt. Mot slutet av 90-talet återupptogs man dock insatserna och under 2000-talet ökade antalet FN-soldater stadigt för att nå 124 000 i maj 2010. Sedan dess har en viss stabilisering ägt rum, och antalet insatser och tjänstgörande har varit relativt stabilt.

I mars 2017 fanns 16 aktiva FN-insatser spridda över Afrika, Mellanöstern, Asien, Europa, och Latinamerika (se karta). Det totala antalet tjänstgörande var strax över 110 000 personer. Av dessa var mer än 80 000 soldater och militär-observatörer, omkring 12 000 poliser, 5 000 internationell civil personal, 10 000 lokal civil personal och 1 500 volontärer. 124 länder bidrog med soldater och poliser till FN:s insatser.

HUR EN FN-INSATS SKAPAS

Det första steget då en ny insats skapas är att FN bedömer hur det internationella samfundet bäst bör reagera på en specifik konfliktsituation. Detta görs genom konsultationer med regeringen och andra parter i landet där konflikten äger rum, berörda FN-organ, medlemsstater i FN, regionala och mellanstatliga organisationer och andra relevanta aktörer.

När läget på marken är tillräckligt säkert skickar sekretariatet vanligen en fältbedömningsmission till det aktuella landet eller området. Missionens uppgift är att bedöma hur situationen ser ut politiskt, militärt och humanitärt samt ur ett säkerhets- och MR-perspektiv. Baserat på denna bedömning rappor-

Finansiering

Alla medlemsstater är skyldiga att bidra till att finansiera FN:s fredsinsatser. Hur mycket varje medlemsstat ska betala beror bl a på statens ekonomiska välbefinnande. Säkerhetsrådets permanenta medlemmar betalar en större andel p g a sitt särskilda ansvar för upprätthållandet av fred och säkerhet. USA är den största enskilda finansören, och står för ca 28 procent av den totala budgeten. Budgeten används för att kompensera medlemsländer för truppbidrag, löner till polisiär och civil personal, och till logistik och andra operationella kostnader. Den totala budgeten är strax under åtta miljarder dollar, vilket motsvarar mindre än en halv procent av världens samlade militäretgifter.

terar FN:s generalsekreterare till säkerhetsrådet och presenterar då olika alternativ för hur en fredsinsats lämpligen bör utformas och hur stor den bör vara. Denna rapport inkluderar också en uppskattning av kostnader.

Det är sedan upp till säkerhetsrådet att besluta huruvida en fredsinsats ska inrättas. Det görs genom att rådet antar en resolution som bestämmer missionens uppgifter och dess storlek. Därefter ska generalförsamlingen godkänna insatsens budget.

En uppdragschef tillsätts av generalsekreteraren, som också utser befälhavare, poliskommissionär och de högre civila posterna. FN:s avdelning för fredsbevarande insatser (DPKO) och avdelningen för fältstöd (DFS) ansvarar för att tillsätta

övrig civil personal och planerar tillsammans med uppdragschefen de politiska, militära, operationella, logistiska och administrativa aspekterna. I denna planeringsfas ingår att samtala med potentiella truppbidragande länder för att se till att det finns soldater som kan genomföra missionen.

När planeringen är färdig placeras insatsen ut så fort som möjligt. Utplaceringen inleds ofta med en mindre förtrupp som etablerar ett högkvarter för missionen, för att därefter gradvis ökas till att omfatta alla komponenter och regioner som insatsen ska omfatta. Det kan ta mellan sex och 18 månader från säkerhetsrådets beslut till att missionen faktiskt finns på plats.

ALLT FLER UPPGIFTER

De uppgifter som en fredsinsats ska utföra har kraftigt förändrats sedan starten 1948. Då var insatsernas enda uppgift att övervaka vapenvilan och rapportera om överträdelser. Idag förväntas insatserna genomföra en rad olika uppgifter, som varierar från insats till insats utifrån förutsättningarna i just den situationen. Exempel på uppgifter som fredsinsatser kan tilldelas är:

- Att förhindra spridning av konflikter;
- Att bistå i genomförandet av ett fredsavtal;
- Att garantera säkerheten under valperioder;
- Att hjälpa till med avvapning, demobilisering och återintegrering av soldater;
- Att röja minor;
- Att skydda civila;
- Att skydda mänskliga rättigheter;

- Att bidra till säkerhet och stabilitet under återuppbyggnadsfasen efter en konflikt.

Dagens FN-insatser kallas ofta för multi-dimensionella och integrerade, vilket betyder att de inte bara är militära utan även har viktiga polisiära och civila komponenter och uppgifter, och att de är en del i en längre fredsprocess där fler aktörer än endast fredsinsatsen är involverad. Fredsinsatserna samarbetar ofta med andra FN-organ på plats i landet, liksom med regionala aktörer såsom Afrikanska unionen och Europeiska unionen.

FRAMTIDENS INSATSER

I oktober 2014 tillsattes en oberoende högnivåpanel (*High-Level Independent Panel on Peace Operations, HIPPO*) med uppdrag att göra en omfattande genomlysning av FN:s fredsinsatser. I juni 2015 publicerade den sin rapport med förslag på hur insatserna kan förbättras för att mer effektivt kunna möta de utmaningar de ställs inför idag och i framtiden. I rapporten presenteras bl a följande slutsatser:

- Det finns inte alltid någon fred att bevara i de situationer där FN behöver ingripa. FN måste då vara berett att ingripa även fredsframtvängande och ge insatserna kraftfullare mandat och mer resurser.
- Det tar lång tid från det att ett beslut om en insats tas till att den är på plats, och mycket kan då ha hänt. FN har ett stort behov av en snabbinsatsstyrka som snabbt kan vara på plats i olika konfliktsituationer, antingen innan en reguljär FN-styrka är på plats eller för att tillfälligt förstärka existerande insatser.
- En allt större uppgift för FN-insatser är att skydda civila, och detta skydd måste stärkas. All personal i fält måste ha kunskap och stöd om när och hur de ska agera för att genomföra denna uppgift.
- Fler medlemsländer måste bidra mer till FN:s fredsinsatser. I dagsläget kommer merparten av alla FN-soldater från utvecklingsländer, medan Europa står för mindre än fem procent av personalen. Detta påverkar både kvaliteten och legitimiteten hos FN-insatserna.

Över 200 nepalesiska FN-soldater som varit stationerade på Haiti anländer till Juba, Sydsudan, för att förstärka FN-missionen Unmiss.

Foto: FN/Isaac Bily

Svenskt truppbidragande

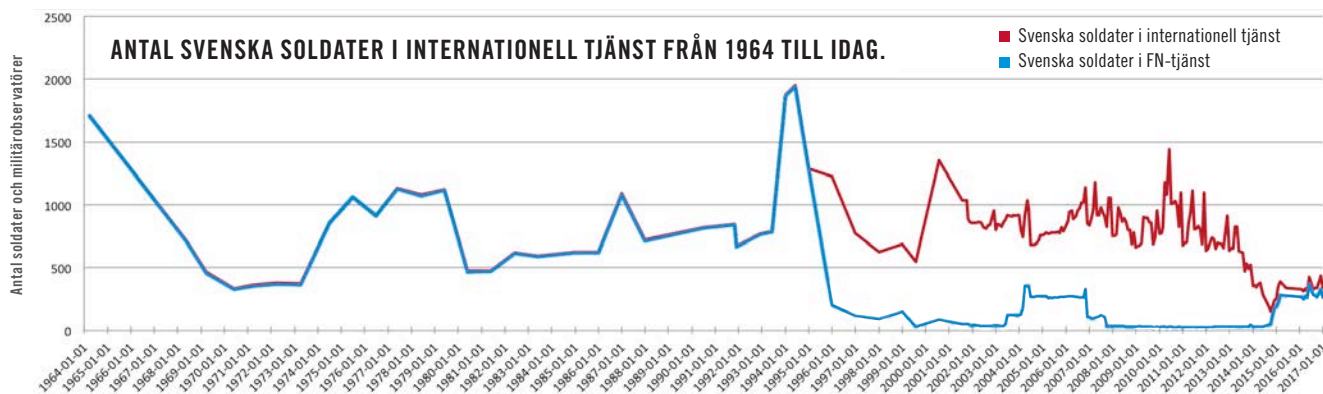
Sverige har en lång tradition av att bidra till FN:s fredsinsatser. Genom åren har den svenska försvarsmakten deltagit i 120 internationella uppdrag i 60 länder och sammanlagt 100 000 svenskar har tjänstgjort i utlandsstyrkan. Sverige har vanligtvis haft mellan 500 och 1 000 soldater i internationella fredsinsatser vid varje givet tillfälle, med några toppar såsom 1994 då man hade nästan 2 000 soldater i internationell tjänst på fredsinsatsen i Bosnien.

2013 skedde dock en tydlig nedgång, och antalet svenska soldater i internationell tjänst har sedan dess legat omkring 350.

Det har också skett ett skifte sett till vilka fredsinsatser Sverige deltar i. Fram till mitten av 1990-talet deltog man nästan uteslutande i FN-ledda insatser, men efter insatsen i Bosnien har man mestadels deltagit i insatser ledda av Nato och EU. Exempelvis hade man så få som 21 soldater i FN:s fredsinsatser sommaren

2011, av totalt 809 soldater i internationell tjänst. Undantagen från denna trend är det svenska bidraget till FN-insatsen i Liberia 2004-2006, och det nuvarande bidraget till Minusma i Mali.

Sverige har vanligtvis även omkring 100 civila experter sekunderade till internationellt fredsbevarande arbete, samt omkring 80 poliser i utlandstjänstgöring. Av de svenska soldaterna i internationell tjänst är strax under 10 procent kvinnor.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Du kan bidra till det viktiga arbetet för fred och säkerhet i världen på flera olika sätt!
Här är några tips på vad du som enskild person kan hitta på.

Stöd FN:s arbete mot minor!

Rädda liv varje dag genom att stödja FN:s minröjningsarbete! Genom att bli månadsgivare till FN-förbundets projekt Minor stödjer du inte bara röjningsarbetet utan även informationsspridningen till människor som lever i drabbade områden och insatserna för personer som har lemlästats i olyckor med explosiva lämningar av krig. Ditt bidrag är viktigt för att människor ska våga återvända hem när ett krig har tagit slut och för att barn ska kunna leka fritt utan att riskera sina liv. *Se www.fn.se/minor!*

Kräv fler svenska FN-soldater!

Svenska FN-soldater gör ett viktigt arbete för fred och säkerhet runtom i världen, men det finns alldeles för få av dem. Det är riksdagen som beslutar om när och i vilken utsträckning Sverige ska sända bidrag till olika insatser. Du kan göra din röst hörd och påverka besluten genom att kontakta riksdagsledamöter från din valkrets och trycka på för att Sverige ska skicka fler soldater till FN-insatser. På www.riksdagen.se, fliken "ledamöter & partier", kan du se ledamöterna från din valkrets och deras kontaktuppgifter.

Ordna möte med en FN-veteran!

Runt om i Sverige finns tusentals veteraner från FN:s fredsfrämjande insatser som gärna berättar om sina erfarenheter och upplevelser av att jobba för FN i fredens tjänst. Bidra till viktig informationsspridning genom att bjuda in en av dessa personer till din förening, skola eller annan mötesplats. Kontakta Fredsbaskrarna där du bor för att få kontakt med en veteran i din hemstad. *Se www.sverigesveteranforbund.se, välj fliken "föreningar".*

*Bli medlem
i FN-förbundet!*

Ring 08 - 462 25 40
eller ansök på fn.se

UNEF 1

Bror Svärd minns ett äventyr i FN-tjänst

I år är det 50 år sedan den första väpnade FN-styrkan, UNEF 1, avslutades. Bror Svärd, från Märsta, blickar bakåt i tiden.

I nio dagar hösten 1956 krigade Egypten, Storbritannien, Frankrike och Israel i den så kallade Suezkrisen. Konflikten handlade bland annat om Egyptens nationalisering av Suezkanalen, som ledde till att Israel, Storbritannien och Frankrike anföll Egypten.

FN beslutade i all hast att skicka en beväpnad, fredsbevarande styrka – *United Nations Emergency Force, UNEF* – till området med uppdrag att övervaka vapenvilan och de anfallande styrkornas tillbakadragande. De första trupperna var på plats redan efter elva dagar. Sverige var ett av tio länder som skickade truppbidrag.

Bror Svärd var vid tillfället 24 år gammal och poliskonstapel i Säter. Han hörde ett meddelande på radion om att arméstaben sökte frivilliga till en FN-bataljon. Han tvekade inte utan anmälde sig omedelbart. Varför?

– Äventyret lockade, säger han idag, 60 år senare, fortfarande med glitter i ögonen.

SAMLADES I STRÄNGNÄS

Den blivande FN-truppen samlades på regementet i Strängnäs. Det var stressigt med läkarundersökning, vaccinationer, utrustning och en kort utbildning om konflikten som skulle hinnas med bara på några dagar.

– Vi bildade tre kompanier, ett stabskompani, som hade ansvaret för underhållet, samt två skyttekompanier, varav

den ene bestod främst av killar från södra Sverige och den andra bemannades med män från Norrland, berättar Bror Svärd.

– Så vitt jag vet, kände ingen av oss någon annan. Vi var inte samövade och hade inte heller tid att öva innan vi reste. De allra flesta av oss hade aldrig flugit, knappt att någon hade varit utomlands. Om konflikten hade de flesta bara vaga kunskaper, även om vi fick en snabb genomgång i Strängnäs.

Det var inte så mycket prat om det som väntade, om det var farligt, fortsätter han.

– Det var så mycket annat som man funderade kring – själva resan, flyget, grejerna man skulle få med sig i en sjömansäck, K-pisten. Det ordnar sig, tänkte nog de flesta. Man pratade inte heller om FN som organisation eller vad den stod för, minns Bror Svärd.

VAR SIGNALIST

Bror Svärd tjänstgjorde i FN-bataljonen mellan november 1956 och maj 1957, främst som signalist. Hans pluton hade först bas i Port Said, sedan följde man det israeliska tillbakadragandet och hamnade allt längre in i Sinaiöknen.

– Vi bodde i tält, djupt nergrävda i ökensanden för att undvika beskjutning, minns han.

Läs vidare på nästa sida →

Med hjälp av en kikare, ställd på ett stativ, kontrollerar korpral Svärd den israeliska arméns rörelser.

Foto: FN/Mark Garten

Jean-Pierre Lacroix är chef för avdelningen för FN:s fredsfrämjande insatser (*Department of Peacekeeping Operations, DPKO*) sedan 1 april 2017. 2011-2014 var han Frankrikes ambassadör i Sverige. Han svarar här på Världshorisonts frågor.

Vad blir din främsta prioritering som DPKO-chef?

Generalsekretär António Guterres har nyligen presenterat ett antal långsiktiga reformer för fredsinsatserna, och föreslagit en översyn för att förbättra hur FN svarar på hot mot fred och säkerhet. Att genomföra dem, så vi kan lyckas med vårt uppdrag att rädda liv och bidra till stabilitet och fred, är min främsta prioritering.

Hur kan kvalitén på insatserna ökas?

Vi har redan gjort en del viktiga framsteg, bland annat har vi snabbat på processen med att få insatser på plats och vi använder modern teknologi i allt högre utsträckning. Men vi behöver mer stöd från FN:s medlemsstater.

Hur kan sexuella övergrepp av FN-personal stävjas?

Vi har infört flera viktiga åtgärder för att få stopp på detta, till exempel obligatorisk utbildning av all personal, större öppenhet i samband med anklagelser och samarbete med medlemsstaterna för att säkerställa att de utredningar som görs är grundliga och snabba och leder till resoluta åtgärder gentemot dem som befinns skyldiga. Att offren får stöd och hjälp är också mycket viktigt. Men vi måste helt klart bli ännu bättre på detta område.

Vad var er största styrka, tror du?

– Medan de flesta andra nationer hade yrkesmilitärer i sina trupper, hade Sverige, Norge och Finland värnpliktsarméer som bas. Det gjorde oss mer lämpliga att lösa våra uppgifter, säger han.

– Alla hade ju ett civilt yrke och kunskaper som kom väl till användning, medan yrkesmilitärerna ju var utbildade i att kriga och exercera. När våra bilar gick på en mina eller motorn skar sig, t ex, kunde bilmekanikerna skruva ihop ett fungerande fordon av flera vrak. Så värnpliktsarméns stora betydelse för FN-tjänst kan inte överdrivas.

Hur mottogs ni av lokalbefolkningen?

– FN hade ett gott rykte, den svenska bataljonen kanske i ännu högre grad tack vare att Dag Hammarskjöld respekterades av alla.

Hur ser du på Sveriges deltagande i dagens fredsbevarande operationer?

– Förut skickade Sverige bataljoner i FN-tjänst, idag skickar vi experter. Vi håller på att få en yrkesarmé som saknar de fördelar som värnpliktsarmén hade. Men det är nya tider och jag har svårt att ha synpunkter på vad förändringen egentligen innebär.

– Jag tror att det är svårare att vara FN-soldat i dag. FN har genom olika misstag tappat i anseende under senare år. Trupperna har nog inte samma stöd från lokalbefolkningen som vi hade.

■ *Nora Weintraub, frilansjournalist*

Äventyrlust fick Bror Svärd att anmäla sig till FN-tjänst. UNEFI var hans första postering men han har även varit FN-soldat i Kongo och på Cypern samt "Security Officer" vid FN:s övervakningskommission i Palestina.

Foto: Pekka Johansson

Petra Hallebrant ny chef på FN-förbundet

Petra Hallebrant, hållbarhets- och kommunikationschef på Telge Energi, tillträder i augusti som ny generalsekreterare på Svenska FN-förbundet. Hon har tidigare arbetat på bl a Unicef Sverige och Rädda Barnen.

Vad lockade dig med FN-förbundet?

Jag lockades framför allt av möjligheten att få leda FN-förbundets dagliga arbete för en bättre värld. Förbundet har genomgått en spännande utveckling under de senaste åren. Mitt hjärta brinner för medlemsorganisationer och att kunna jobba med människors ideella engagemang.

FN-förbundets bas är dels den lokala FN-rörelsen, dels riksorganisationerna som ger tyngd åt förbundets röst i en lång rad frågor. Hur ska man bäst ta tillvara dessa viktiga aktörer?

Det är viktigt att förstå att det i dagens digitaliserade samhälle finns många sätt att engagera sig på. För vissa kan det vara viktigt att stå på ett torg och informera på plats medan andra vill genomföra en bra digital aktivitet där man är med och sprider ordet i sociala medier. När det gäller riksorganisationerna är jag inte så insatt, ännu, men jag ser det som jätteviktigt att inleda en dialog om vad vi i FN-förbundet kan erbjuda dem så att de vill fortsätta vara medlemmar.

Vilken slags generalsekreterare kommer FN-förbundet att få med dig vid rodet?

Jag har med mig ett stort engagemang och ett driv att göra världen till en bättre plats. Många säger att mitt engagemang brukar smitta av sig, så jag hoppas att jag kan inspirera och engagera alla i att vi

har ett gemensamt mål. Jag gillar också att planera och strukturera. Det ska vara tydligt vart man är på väg.

FN får återkommande kritik för att man misslyckas på olika områden. Hur tycker du att vi på FN-förbundet ska tänka kring det?

När det händer saker kan FN-förbundet gå ut och konstruktivt kritisera det, t ex som vi gjorde när Saudiarabien valdes in i FN:s kvinnokommission och när t ex FN-soldater anklagas för sexuella övergrepp. Det är viktigt att FN-förbundet fortsätter vara konstruktivt granskande och samtidigt är en röst som kan förklara hur det faktiskt fungerar.

Vilken är din främsta målsättning som ny kanslichef på FN-förbundet?

Jag vill fortsätta att profilera förbundet som en medlems- och insamlingsorganisation som stärker engagemanget för och kunskapen om FN-frågorna i Sverige. Jag vill också utveckla vårt internationella samarbete och se till att FN-förbundet fortsätter att vara en aktiv granskare av både FN-systemet och Sverige som FN-medlem.

Jag ser jättemycket fram emot att sätta igång när jag tillträder i augusti. FN-förbundet har många frågor som jag brinner för och som det ska bli väldigt spännande att driva vidare.

■ *AnnaLena Karlsson Andrews*

Läs en längre version av intervjun på www.fn.se/hallebrant

Foto: Svenska FN-förbundet

Årets FN-lärare Malin Fogelström tillsammans med Jens Petersson, tillförordnad generalsekreterare vid Svenska FN-förbundet.

Malin är Årets FN-lärare

Malin Fogelström, lärare vid Hulebäcksgymnasiet i Mölnlycke, fick i mars ta emot FN-förbundets pris Årets FN-lärare. Motiveringen lyder: ”Med kunskap, entusiasm och en smittande humor väcker hon elevers lust att driva viktiga frågor. Genom flera olika aktiviteter som t ex FN-rollspel, stöd till FN-elevföreningen och uppmärksammandet av FN-dagen engagerar hon eleverna i FN-frågor. Malin arbetar hårt för att viktiga globala frågor som mänskliga rättigheter ska stå högt upp på agendan hos elever, lärare och ledning.”

Malin Fogelström tog emot utmärkelsen i samband med det nationella FN-rollspelet SweMUN 2017 som hölls på Falu Frigymnasium i mars.

▲ BOKTIPS

Fredens diplomater av Peter Wallensteen och Isak Svensson

När man följer nyheterna om Syrien kan det kännas som att alla försök att få ett slut på kriget är hopplösa, och att det inte finns något slut på lidandet. Då är det viktigt att komma ihåg att de allra flesta krig faktiskt har tagit slut. Ofta tar krig slut genom att den ena parten besegrar den andra på slagfältet, men lika ofta tar de slut för att parterna förhandlar sig fram till en lösning. I de senare fallen krävs ofta en aktiv medlingsinsats – att en part som inte är delaktig i kriget agerar brobyggare mellan de stridande.

I ”Fredens diplomater” (Santérus Förlag) tittar Peter Wallensteen och Isak Svensson närmare på de medlingsinsatser som gjorts av personer från

nordiska länder sedan 1946. Minst 50 nordbor har verkat för fred i över 40 olika konflikter, vilket får anses vara ett stort antal för ett så pass litet område som Norden. Det författarna framförallt intresserar sig för är hur medlingsprocessen ser ut i praktiken. Hur genomförs medling? Vem blir medlare var, och varför? Vad resulterar medlingen i? Detta är alla viktiga frågor som författarna tar upp och försöker besvara genom att lyfta upp erfarenheter från nordiska medlare.

Den bild som träder fram visar på en stor variation sett till de situationer där nordiska medlare engagerat sig. Nordiska medlare har varit aktiva på samtliga kontinenter, i både mellanstatliga och inomstatliga konflikter, och har tvingats hantera många olika typer av meningsskiljaktigheter. Det finns dock också flera gemensamma drag: medlingen genomförs ofta inom ramen för en internationell organisation såsom FN, EU, eller OSSE, medlarna har ofta haft en lång bakgrund inom diplomati, och stort fokus har lagts på att nå precisa avtal med tydliga formuleringar och klara tidsramar. Nordisk medling tycks också ofta ha varit framgångsrik i att nå de mål som satts upp.

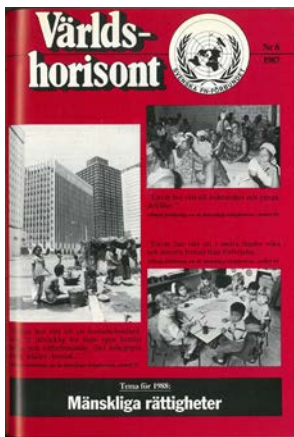
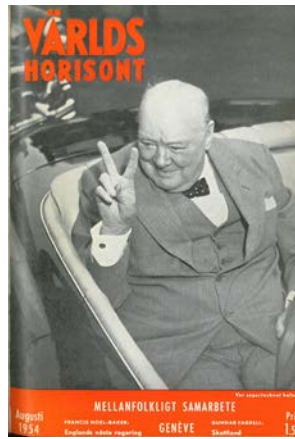
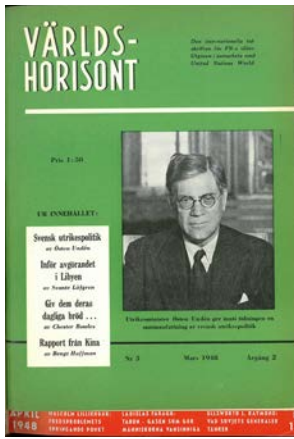
Svensk-italienaren Staffan de Mistura leder just nu FN:s medlingsinsatser i Syrien. Låt oss hoppas att han kan bidra med ytterligare framgångar för nordisk medling.

■ *Viktor Sundman, vikarierande handläggare för fred, säkerhet och nedrustning vid Svenska FN-förbundet.*

Riksdagsledamöter på studieresa

Svenska FN-förbundet arrangerade i mars för tionde året i rad en studieresa för riksdagsledamöter. 2017 års resa gick till Colombia där studiebesök på FN-organ och lokala civilsamhällsorganisationer arrangerats tillsammans med svenska ambassaden i Bogotá. Syftet med resan var att ge inblick i det svenska stödet som går till FN i landet och få en ökad förståelse för fredsprocessen och utvecklingen i landet.

De riksdagsledamöter som deltog var Hans Linde (V), Kerstin Lundgren (C), Maria Andersson Willner (S) samt Janine Alm Ericson (MP).

Världshorisont 70 år

”Ett centralt organ för dem som önskar fred och frihet åt världen genom FN”

Våren 1947 utkom det första numret av tidskriften Världshorisont, tack vare ett lyckosamt möte på en Atlantångare mellan Göteborgsjournalisten Gunnar Fagrell och bankiren Olof Aschberg. Här återberättar vi delar av tidningens tidiga historia.

”Det är vår uppriktiga förhoppning, att Världshorisont skall bli ett centralt organ för alla dem, som önskar fred och frihet åt världen genom FN. Vi anser det vara angeläget, att vårt folk icke på nytt ställs inför avgöranden, som det icke haft tillfälle att diskutera. Det är också vår uppfattning, att vårt lands ställning i det internationella samarbetet blir allt starkare, ju livligare de internationella frågorna debatteras här hemma”.

Så lyder slutklämmen på ledartexten, signerad chefredaktör Gunnar Fagrell, i Världshorisonts allra första nummer som

gavs ut i april 1947. Intill har flera ”välgångsönskningar” publicerats, bl a från Trygve Lie, FN:s första generalsekreterare, och från det svenska statsrådet Gunnar Myrdal.

DELADES UT

I Världshorisont nr 2/1947 beskrivs hur de allra första exemplaren av tidningen delats ut vid en presslunch på Palace Hotel i Göteborg. Ordföranden i tidningens styrelse, bankiren Olof Aschberg, höll tal och berättade om hur han redan 1937 hade varit med och bildat den internationella klubben Cercle des Nations i Paris.

När han 1941 tvingades lämna Europa, p g a Hitlers framfart, och anlände till New York träffade han klubbens generalsekreterare Louis Dolivet som var i färd med att starta tidskriften Free World, senare omdöpt till United Nations World.

”När jag reste tillbaka till Sverige i augusti 1945 hade jag fått i uppdrag att organisera en svensk upplaga av tidskriften. På båtresan sammanträffade jag med Gunnar Fagrell, som jag kände helt obetydligt. När jag talade om den påtänkta svenska upplagan blev Fagrell, som mycket väl kände till Free World, synnerligen intresserad, och vi kom överens om att han skulle åtaga sig posten som tidningens ledare. Jag var mycket belåten att den svåraste delen av mitt uppdrag hade blivit löst så lyckligt,” sa Aschberg i sitt tal.

Den svenska tidskriften fick namnet Världshorisont och skulle självständigt

arbete för FN:s idéer. Aschberg skulle stå för finansieringen och Fagrell för det praktiska. Tack vare förbindelserna med den amerikanska förlagan fick Världshorisont från starten stöd av många utländska, välkända författare.

MR-KÄMPE

Tidningens första redaktionssekreterare, legendariska MR-kämpen och Göteborgsprofilen Ingrid Segerstedt Wiberg, tillika ordförande för FN-förbundet 1968-1974, berättar i boken "60 år för freden" om Världshorisonts första år.

"Gunnar Fagrell skötte det utåtriktade arbetet och jag fick kvinnans uppgift att sköta resten. När jag nu ser tillbaka märker jag onekligen att vi på 1940-talet levde avsevärt mer i en mansdominerad värld än nu", skriver Segerstedt Wiberg i "60 år för freden", som gavs ut 1990.

Östen Undén, som var Sveriges utrikesminister 1945 till 1962, hade ett nära samarbete med Fagrell och skrev 1948 en signerad artikel i tidningen som väckte stort rabalder. På motståndarsidan stod främst Dagens Nyheters chefredaktör Herbert Tingsten som, enligt Segerstedt Wiberg, "var besatt av hat mot kommunismen och var övertygad om att Sverige måste ta ställning vid sidan om USA i det kalla kriget". Fagrells och Undéns

linje var att Sverige skulle hålla sig utanför stormakternas blockbildning. "På ett närmast obegripligt sätt fick Natoanhängarna för sig att Världshorisont representerade om inte kommunismen så åtminstone den då så föraktade 'tredje ståndpunkten'. Detta för att tidskriften envist höll fast vid sin önskan att främja tanken på ett starkt FN", skriver Segerstedt Wiberg.

I en tillbakablick i Världshorisont nr 2/1972, med anledning av tidningens 25-årsjubileum, summeras

"Jag höjer mitt glas för den tidskrift vi i dag inviger. Måtte den bli till nytta för den värld, som skyntar vid horisonten och som skall skänka alla människor, oberoende av deras färg, ras och religion, en människovärdig tillvaro!"

Tal av Olof Aschberg den 2 april 1947

Världshorisonts linje under Göteborgsåren med att man "endast hoppades att förnuftet skulle få råda, den svenska neutraliteten bibehållas och världssvälten övervinnas." I stort följdes samma riktlinjer även fortsättningsvis, menade 1972 års redaktion, bestående av Segerstedt Wiberg och Lars Eriksson.

VIKTIGT ÅR

1947 var även ett viktigt år för den svenska

FN-rörelsen då landets första FN-förening – Västsvenska FN-föreningen – bildades i Göteborg under hösten. Segerstedt Wiberg utsågs till sekreterare vilket borgade för ett nära band till Världshorisont.

Redan 1944 hade dock Föreningen Mellanfolkligt Samarbete för Fred bildats genom en sammanslagning av tre organisationer med rötter i den fredsrörelse som följde på första världskriget. En av organisationerna hade sedan 1931 givit ut tidskriften Mellanfolkligt samarbete, med nordiskt samarbete som fokus. Denna tidskrift fortsatte komma ut till 1953 då den slogs samman med Världshorisont. Organisationen bytte 1952 namn till Svenska FN-Föreningen Mellanfolkligt Samarbete för Fred och några år senare, 1957, till Svenska FN-förbundet.

1960 dog Olof Aschberg och familjen erbjöd FN-förbundet att ta över ägarrollen för Världshorisont, vilket tacksamt togs emot. 1961 flyttade Gunnar Fagrell till London och produktionen av Världshorisont flyttade till FN-förbundets kansli i Stockholm. Och på den vägen är det. Med nr 2/17 går Världshorisont nu in på sitt 71:a år med oavbruten utgivning.

■ AnnaLena Karlsson Andrews
Redaktör för Världshorisont sedan januari 2002

Hallå där!

Robert Aschberg, medieprofil och sonson till Olof Aschberg, en av Världshorisonts grundare

Din farfar Olof Aschberg spelade en avgörande roll när Världshorisont startades 1947. När han gick bort 1960 var du åtta år – vad minns du av honom?

Ja, då var han ju inte i sin krafts dagar utan en mager och grå farbror som man på sin höjd kunde sitta i knä't på. Men jag minns att han hade en väldigt fin bil, en s k gangstercittra. Han hade nämligen ett ställe i Frankrike där vi var ibland på somrarna. Bankrånarna i Paris hade

börjat använda sådana och då köpte polisen likadana och så började biljakterna. Den hade stora framflyglar som vi åkte rutschkana på.

Kände du till hans koppling till Världshorisont?

Ja, men jag vet inte så mycket om dagens version av tidningen. Men jag minns att den låg överallt hemma hos honom. Det jag annars minns om de där tidningshögarna var att det fanns Folket i Bild, för de hade Biffen och Bananen [legendariska seriefigurer, reds anm.]. Så de plöjde jag. Men jag var inte riktigt målgruppen för Världshorisont.

Foto: TV3/IF Berglund

Vad tyckte ni i familjen om hans engagemang för internationella frågor?

Så vitt jag kan minnas tyckte alla att det var bra. Han hade ju också gott om pengar som han skänkte bort det mesta av. Och det säger jag utan ett stänk av bitterhet för det var ju bra saker han gav till, välgörenhet och olika projekt i stil med Världshorisont.

Sarlina Ahmed Monica på Sörlidenskolan i Örnsköldsviks kommun är en av eleverna som jobbat med Utopiaprojektet.

Dataspel i Örnsköldsvik lär ut demokrati

FN-föreningen i Örnsköldsvik har tagit ett seriöst grepp om frågan hur barn kan lära sig om demokrati. Med hjälp av pengar från bl a Allmänna arvsfonden har ett omfattande projekt genomförts.

Utopia – ett KUL barndemokratiprojekt. Så heter projektet som Örnsköldsviks FN-förening har drivit mellan 2014 och 2017. Slutprodukten blev ett dataspel och en metodbok som lanserades i januari i år. Spelet är tänkt att vara en del av undervisningen i årskurs 4-6 med förhoppningen om att öka barns förståelse för demokrati, demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och samhällskunskap.

– Grundidén till projektet kom från att vi

sett att undervisningen om demokrati i skolan var bristande, säger Maria Elfving som är ledare för Utopiaprojektet.

Tanken är att eleverna ska spela spelet i grupper om 2-5 elever och då bl a lära sig att ta gemensamma beslut, respektera varandras åsikter och göra enkla konsekvensanalyser.

– Vi har tagit fram en lärarhandledning som tydligt beskriver hur läraren kan jobba med spelet som en del av undervisningen. Läraren

sätter själv ambitionsnivån med spelet. Om man vill arbeta mer långsiktigt finns ett efterdiskussionsmaterial som är kopplat till mänskliga rättigheter och de globala målen.

GALAXEN UTOPIA

Spelet utspelar sig i galaxen Utopia och går ut på att man är utsänd av rymdrådet för att lösa olika problem eller uppdrag i galaxen. Rymdrådet kan ses som motsvarigheten till FN:s säkerhetsråd och vill precis som säkerhetsrådet främja fred, säkerhet och demokrati i galaxen, samt erbjuda hjälp till dem som behöver det.

För att skapa spelet tog Örnsköldsviks FN-förening hjälp av 150 barn från fem olika klasser i Örnsköldsviks kommun. De fick vara med och teckna bilder och hitta på berättelser kring figurerna, miljöerna och uppdragen i spelet. Teckningarna och berättelserna blev sedan utgångspunkt för de spelutvecklare, speldesigners och illustratörer som har byggt spelet. Om man vill läsa mer om hur processen kring spelskapandet gick till kan man läsa metodbeskrivningen som finns som elektronisk bok på hemsidan utopiaworld.se.

Förhoppningen är i första hand att spelet ska spridas till de 26 mellanstadieskolor som finns i kommunen, och sedan hoppas man såklart att fler skolor runt om i Sverige ska vilja använda det.

Projektet är bl a finansierat av Allmänna arvsfonden, som Maria varmt rekommenderar till andra FN-föreningar.

– Det har blivit så lyckat och har varit väldigt kul så vi hoppas att andra FN-föreningar också tar steget att söka medel därifrån, säger hon.

■ Filippa Dahlkild

40-årsjubileum i Örnsköldsvik

Örnsköldsviks FN-förening firade i mars sitt 40-årsjubileum med en helkväll om Afrika. Föreningen hade bjudit in fyra ambassadörsparet Berit och Sten Rylander som har gedigna erfarenheter från bl a Botswana, Angola, Namibia, Tanzania och Zimbabwe. Paret Rylander belyste även FN-föreningens skolinriktade biståndsverksamhet i Zimbabwe efter personliga besök vid flertalet av dessa projekt i landet.

Kvinnodagen firades i Malmö

Malmö FN-förening deltog vid tre olika event i Malmö för att fira och uppmärksamma internationella kvinnodagen den 8 mars. Ordförande Frida Lind höll tal på Moriskan och Kirsebergs teater (talen kan ses på föreningens Facebooksida) och föreningen deltog även i en demonstration på Gustav Adolfs Torg. På samtliga tre platser deltog föreningen med informationsbord och informerade om föreningens arbete för jämställdhet och FN:s tre pelare.

Nätverk ersätter distrikt i Skåne

Skånes FN-distrikt tog på sitt årsmöte i Landskrona den 1 april det definitiva beslutet att lägga ner distriktet. Under flera år har det varit svårt att få tillräckligt många aktiva då de flesta personer i FN-rörelsen har fullt upp med sitt lokala engagemang. Det känns alltså sorgligt när en epok avslutas, men tiderna förändras. De nio FN-föreningarna i Skåne vill gärna ha ett fortsatt samarbete, men under mer informella former. En arbetsgrupp ska ta fram förslag på hur det kan ske.

Papola Sadik, Mathilda Dahlberg, Anna Holm, Warda Fatih, Agnes Karlsson och Ella Rydmark i Lunds FN-förening.

Tävling i Lund Företagande för hållbar utveckling

Warda Fatih, som är ordförande i Lunds FN-förening och ambassadör för Agenda 2030, har tagit initiativet till tävlingen *Global Goal Entrepreneur*. Den går ut på att skapa en affärsidé som främjar de globala målen för hållbar utveckling.

Idén till tävlingen fick Warda redan i början av sitt ambassadörsskap för Agenda 2030, då hon diskuterade framtida projekt med andra ambassadörer.

– Jag ville involvera både nya företagare och unga personer som har mycket drivkraft men lite kapital. Ett bra sätt att göra det på tyckte jag var att ta fram en tävling som fokuserar på företagande för de globala målen, och samtidigt erbjuder en vinstsumma, säger Warda.

När hon började planera projektet insåg hon att hon inte skulle kunna driva det ensam. Som tur är har Lunds FN-förening flera personer

som, liksom Warda, är engagerade i Agenda 2030. Nu har projektet fem organisatörer, utöver Warda: Papola Sadik, Mathilda Dahlberg, Anna Holm, Agnes Karlsson och Ella Rydmark.

Vid denna tidnings pressläggning hade slutdatumet för att delta i tävlingen just passerats och sex bidrag hade kommit in. En jury bestående av företagare och organisatörer skulle därefter utse finalister och vid en prisceremoni den 20 maj skulle vinnaren presenteras. Vinnaren kan du läsa om på [@globalgoalentrepreneur](#) på instagram och sidan *Global Goal Entrepreneur* på Facebook.

Vinnaren erhåller en summa på 25 000 kronor och Wardas förhoppning är att tävlingen kommer att skapa ett tillräckligt stort engagemang för att man ska kunna hålla den även nästa år.

■ Filippa Dahlkild

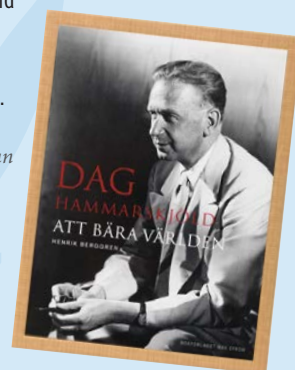
Författarmöte i Tierp

Tierps FN-förening medverkade i mars vid ett arrangemang i Tierps bibliotek, där historikern Henrik Berggren presenterade sin nya bok *Dag Hammarskjöld – Att bära världen*.

Boken ger en klagörande och övergripande beskrivning av situationen då Dag Hammarskjöld var generalsekreterare för FN. Den förmedlar även ett engagerande porträtt av personen Dag, och hans filosofiska och andliga utveckling. För honom blev uppdraget att leda FN, och i detta försöka förena höga ideal och effektiv praxis, en i verklig mening livsavgörande uppgift.

Presentationen följdes av en frågestund, med bl a den oundvikliga frågan om hur Dag Hammarskjöld skulle ha agerat idag. Svaret finns antagligen i det som blev hans sista årliga rapport till generalförsamlingen, en månad innan han dog på uppdrag i Kongo. Där argumenterar Hammarskjöld för att FN antingen kan vara ett statiskt konferensmaskineri eller fortsätta utvecklas som ett dynamiskt instrument för organiserat internationellt samarbete. Det är självklart att Hammarskjöld även i dag hade tillämpat den aktiva principen.

■ Mats Bäckman
för Tierps
FN-förening

FN-ungdomar från Norden träffades i Köpenhamn

Sabrine Elghali och Frida Lind.

Frida Lind, Sabrine Elghali och Sophie Engström från Malmö FN-förening deltog i mars i en träff i Köpenhamn för FN-engagerade ungdomar i de nordiska länderna. Arrangörer var Helsingfors ungdoms-FN-förbund (*UNA Youth Helsinki*) i samarbete med danska FN-intresserade ungdomar. Deltagarna var bl a med i en workshop arrangerad av Centre for Resolution of International Conflicts vid Köpenhamns universitet.

Övergripande tema för träffen var att engagera fler unga i de nordiska länderna i FN-frågor. En stor del av tiden ägnades åt FN:s säkerhetsråds resolution 2250, som främst har som syfte att inkludera unga i fredsprocesser och att erkänna unga som aktörer, och inte bara som offer eller brottsutövare, i samband med konflikter och fredsbyggande.

Bli ambassadör!

Nu kan du som är 18-26 år och medlem i Svenska FN-förbundet ansöka om att bli en av våra ambassadörer för Agenda 2030, Flicka och Skolmat. Hedersuppdraget varar under läsåret 2017-18 och sista ansökningsdag är 31 maj. Läs mer på www.fn.se/ambassadorer

Ny ungdomssekreterare sökes

Tjänsten som ungdomssekreterare på FN-förbundet för läsåret 2017-2018 kan sökas senast 30 maj på fn.se.

Utdelning av MR-priset

Den 8 juni tillkännages vem som får Svenska FN-förbundets MR-pris 2017, för insatser för mänskliga rättigheter i Sverige.

Festival för Agenda 2030

Den 21-27 augusti arrangeras *The Stockholm Act*, en stadsfestival i Stockholm med syfte att skapa engagemang och sprida information om Agenda 2030 och de globala målen. FN-förbundet deltar vid flera tillfällen under festivalen.

Internationella praktikanter

Följande personer kommer hösten 2017

att skickas ut av Svenska FN-förbundet som praktikanter hos våra systerförbund i andra länder: Jack Thornberg (Armenien), Emma Modéer Wiking (Georgien), Hannes Berggren (Tanzania) och Matilda Lund (Zimbabwe).

Skriv under för att stoppa barnäktenskap!

Varje dag gifts över 47 000 flickor bort. Barnäktenskap är ett globalt problem som är djupt rotat i traditioner och kopplat till fattigdom. Men även flickor som bor i Sverige kan fortfarande räknas som gifta om äktenskapet har ingåtts utomlands. Det vill vi ändra på! Ta ställning och skriv under vårt brev till jämställdhetsminister Åsa Regnér på www.stoppabarnakteskap.fn.se/

Debattantologi om Agenda 2030

En ny skrift om Agenda 2030 har tagits fram där olika skribenter diskuterar olika aktörers roller för att nå de 17 målen för hållbar utveckling till 2030. Till varje text finns även diskussionsfrågor som lämpar sig bra i klassrummet. Antologin kostar 50 kr och kan beställas i FN-förbundets webbshop på fn.se/butik.

Ny kampanjfilm

En kampanjfilm för de globala målen har tagits fram tillsammans med FN-förbundets goodwill-ambassadör Carolina Klüft. Filmen finns på förbundets Youtube-kanal.

Nytt inspirationsmaterial

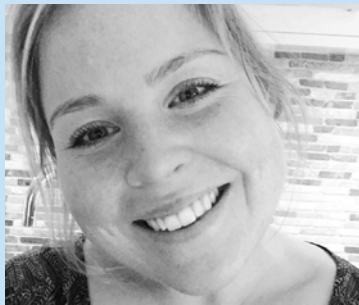
FN-förbundet har tagit fram ett nytt inspirationsmaterial med tips för lokalt engagemang om de globala målen. Materialet finns att beställa i FN-förbundets webbshop (fn.se/butik).

Fler FN-skolor sökes!

Gymnasieskolor kan i samarbete med Svenska FN-förbundet bli certifierade FN-skolor. Som FN-skola satsar man särskilt på att höja kompetens och engagemang för globala frågor bland elever och lärare. Läs mer och ansök om att bli FN-skola på fn.se/fnskola. Nya FN-skolor för läsåret 2017-18 tillkännages på vår webbsida.

Personality

Petra Hallebrant tillträder i augusti som ny generalsekreterare för Svenska FN-förbundet. Lina Rylander vikarierar som internationell programhandläggare. Lovisa Dyall Silfverbrand vikarierar som webbredaktör.

Sara Lundqvist, 26, från Umeå är medlem i FN-förbundet och månadsgivare till projektet Skolmat. Insamlade medel går till FN:s livsmedelsprogram WFP och dess arbete med gratis skolmat till utsatta barn i Etiopien. Genom att stötta projektet är Sara med och stoppar hunger och startar skolgång.

Varför tycker du att projektet Skolmat är viktigt?

Mitt engagemang grundar sig i utbildning och i det sammanhanget är Skolmat ett

viktigt projekt. En skolmåltid förbättrar koncentrationen och inläringen. Och utbildning är vägen till utveckling.

Varför har du valt att stödja Svenska FN-förbundet?

Därför att jag tror på människan. Varje människa har något gott att bidra med om bara möjligheterna och förutsättningarna finns. Därför ska alla kunna utbilda sig, kunna påverka sin omgivning och kunna se världen med ett kritiskt förhållningssätt. FN bidrar till detta och därför behövs även Svenska FN-förbundets arbete.

Stöd
FN-förbundets
projekt SKOLMAT

Swisha
valfritt belopp
till 90 05 638 och
ange SKOLMAT

Barista Fair Trade Coffee har samlat in motsvarande 1,5 miljoner skolmåltider till FN-förbundets projekt Skolmat, som stödjer FN:s livsmedelsprogram WFP och dess arbete med skolmat till barn i utsatta områden. På bilden Maria Andersson, en av Baristas grundare, tillsammans med FN-förbundets tillförordnade generalsekreterare Jens Petersson.

ALEKSANDER GABELIC
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

VÄRLDEN BEHÖVER FLER OCH BÄTTRE FN-SOLDATER

Under januari rivstartade Sverige sina två år som medlem i FN:s säkerhetsråd. Förenta Nationerna bildades för att förhindra krig och säkerställa internationell fred och säkerhet. Det mandat utvecklades i och med Suezkrisen på 1950-talet då generalsekreteraren upprättade de första fredsbevarande trupperna. Det blev starten för många fredsmissioner. Över 90 000 svenska kvinnor och män har tjänstgjort i FN:s fredsmissioner genom åren.

FN:s omfattande arbete kräver samordning mellan medlemsländerna och samarbete med de länder man verkar i. Det förutsätter i sin tur att medlemmarna är beredda att stödja FN och dess arbete även med FN-soldater och materiel. Så sker tyvärr inte alltid trots att FN-stadgan reglerar detta ansvar.

Svenska FN-förbundet har länge krävt att Sverige och andra länder ska bidra med fler soldater. Vi har också krävt att kvaliteten på trupperna ska bli mer jämn ifråga om utrustning och utbildning. Det är ett absolut måste att FN-soldater och övrig personal lever upp till organisationens nolltolerans mot sexuella kontakter med civilbefolkningen. De senaste årens uppmärksamhet och fallet Anders Kompass visar att FN har en bit kvar för att säkerställa att FN-soldater respekterar de regler som rör uppförande. Övergreppen skadar förtroendet för hela FN och dess viktiga arbete.

Vi lever i en orolig tid. Världen behöver ta större ansvar för

konflikter och i tid förebygga dem. FN-soldater kan förebygga att länder som varit i konflikt återfaller i krig. Ett bra exempel där FN-soldater i samverkan med övriga FN-familjen gjort stor skillnad är Liberia.

I dag bidrar relativt få länder i Europa med FN-trupp. De stora bidragen kommer i stället från Asien. Västvärlden bistår med ekonomiska resurser. Mer personal skulle kunna höja kvaliteten i FN:s fredsfrämjande arbete. Att Sverige har cirka 250 FN-soldater i Mali är välkommet och viktigt. Historiskt är det dock en låg siffra och vi hade gärna sett fler.

Nu när Sverige är medlem i FN:s säkerhetsråd finns det utrymme för en diskussion om hur FN:s fredsmissioner ska kunna bli bättre. Inriktningen måste vara att fler länder bidrar och stärker FN:s fredsfrämjande arbete. Det behövs mer än någonsin för att bekämpa terrorism, bidra till att demokratiska val kan genomföras och främja länders utveckling. Uppfyllandet av Agenda 2030 och de globala målen förutsätter fred och säkerhet. Även i det arbetet är FN-soldater viktiga.

FN har en unik roll som samordnare av en lång rad verksamheter. Ingen annan organisation kan ha den rollen. Världen behöver ett starkare FN som gör skillnad för än fler människor. Det förutsätter politiskt ansvar från medlemsländerna att i högre grad bidra till den grundläggande uppgiften att upprätthålla fred och säkerhet.

Nästa nummer

... av Världshorisont kommer ut den 25 september och ska handla om FN:s utvecklingsarbete.

Just denna dag är det exakt två år sedan Agenda 2030 och de 17 nya globala målen för hållbar utveckling antogs vid ett toppmöte i FN-högkvarteret i New York. Sverige – med statsminister Löfven i spetsen – gick ut hårt och tog bl a initiativ till en högnivågrupp, bestående av honom själv och åtta andra världsledare, som skulle gå i bräschen för arbetet med de nya målen. Hur har det gått med det initiativet och hur långt har Sverige kommit i arbetet med den nya utvecklingsagendan?

Världshorisont tittar också bl a på hur det går i andra länder med Agenda 2030, hur FN-organen jobbar och vad Svenska FN-förbundets systerorganisationer gör på området.

Foto: FN/Mark Garten

Beställ gärna en extra bunt av Världshorisont att dela ut till intresserade. Skicka din beställning till vardshorisont@fn.se

POSTTIDNING B
Avsändare Svenska FN-förbundet
Box 15 115
104 65 Stockholm
Begr. eftersändning

EN
BÄTTRE
VÄRLD

Sms:a
MINOR till 72 909
så skänker du 50,-

Swisha
valfritt belopp
till 9005638 och
ange MINOR

90 SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

80% av de som dödas eller skadas av minor är civila!

Krig tar inte slut när vapnen tystnat. Efter många års konflikter är marken i Demokratiska republiken Kongo täckt av minor. Miljontals människor tvingas varje dag leva i ständig rädsla. Minor hindrar barn att gå i skolan, bönder att odla sina marker och försvarar för människor som flytt undan krig att återvända hem. Svenska FN-förbundet stödjer FN:s minröjningsorganisation och dess arbete mot minor i Demokratiska republiken Kongo. Bli månadsgivare på www.fn.se. Genom vårt projekt Minor ser vi till att ditt bidrag skapar en tryggare värld. Tillsammans kan vi göra skillnad!

All insamling går via Svenska FN-förbundets PG 90 05 63-8 och granskas av Svensk Insamlingskontroll.

Minor — PROJEKTET FÖR EN VÄRLD UTAN MINOR